

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Summæ Theologicæ Scholasticæ Et Moralis

In Quatuor Partes Distributæ

In qua de Incarnatione Verbi & Mysteriis vitæ Christi, nec non de Sacramentis in genere & singulis in specie succinctè & dilucidè tractatur

Herincx, Wilhelm

Antverpiæ, 1675

Quæstio I. An & qualiter indissolubile sit Matrimonium ratum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72963](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72963)

severantia usque in finem, seu donec revocetur: uti non revocatur in casu quodammodo, cum contrahens vi illius accipiat possessionem corporis alterius, & in ea perseveret. Nec refert, quod si ei constaret interna fictio compartis, statim revocaret consensum: nam cum de facto ab eo ignoretur, non alteratur inde ejus consensus. Plura plerumque sunt, quae si scirentur, non praeretur consensus; & tamen simpliciter praebetur, dum nesciuntur. Neque oportet facile admittere tacitas conditiones, contractu matrimoniali, ne leges divortiorum etiam quoad vinculum conjugii nimium accrescat. Multum porro facit, quod in praesenti ea sit communis interpretatio consensus contrahentium. Nec sane dubitandum est, quin tali ratione etiam explicitè praestetur. Tunc autem non requireretur novus consensus ex parte illius, qui prius verè consenserat. Quo proinde casu etiam ab aliis Auctoribus admitti debet exceptio in responsio *Clementis VIII.* Denique satis patet aliam rationem esse, quando fictio consensus est in matrimonio (id est est de aliis contractibus) interior; aliam, quando est exterior, & nota comparti, vel huic constat alium deficere in adimpletione contractus: hoc enim casu aperte retrahatur consensus; secus in altero casu, quo consensus & contractus utrimque, quan-

tum humanitus cognosci potest, tempore debito impletur, & executioni perseveranter mandatur.

Postremo dubitatur, an consensus deinde adhibendus, necessario sit exteriori exprimens eo modo, quo cognosci possit esse maritalem, an verò sufficiat, cum interiori suppleri. Cum enim ab initio fuerit sufficiens expressio, videtur sufficere, quod suppleatur defectus interior per novum consensum, qui cum signo exteriori praecedenti coalescat in unum perfectum consensum sensibilem, sicut coalesceret, si consensus fuisset praevius. Ita sentiunt Varii. Qui consequenter idem sentire debent de casu, quo utrumque fuerat fictio merè interior. Difficultas tamen est, quod signum debeat esse expressivum consensus interni; non exprimat autem consensus diu subsequens per signum praeteritum. Unde plures Recentiores exigunt novum signum sufficienter expressivum novi consensus. Ad quod nihilominus sufficere videtur ipse usus & possessio conjugis tanquam sui; sive quodcumque signum vel actus, quo alterum tanquam conjugem tractet & habeat. Quare sufficet ipsa copula habita affectu conjugali seu animo invicem habendi perpetuo in conjuges. An autem renovatio consensus fieri debeat coram parochio, & testibus, patebit infra *disp. 5. quaest. 3.*

43.
An consen-
sus supple-
ndus debeat
de novo ex-
primi per
signum ex-
ternum.

DISPUTATIO QUARTA.

De Indissolubilitate & Unitate Matrimonii.

QUAESTIO I.

An & Qualiter indissolubile sit Matrimonium ratum?

QUAESTIO I. apud omnes certum sit Matrimonium esse aliqua ratione indissolubile, etiam si tantum sit ratum, propria saltem contrahentium auctoritate, ideoque ipsum definiatur esse conjunctio maritalis viri & feminae individua seu indissolubilem vitae societatem retinens: controversum tamen est, unde haec indissolubilitas oriatur, cujusve potestati subsit dissolvere matrimonium ratum. In primis autem *Sanch. lib. 2. d. 13. n. 10.* cum aliis censet, attentà naturâ contractus non apparere, cur, sicut alii, non possit contrahentium voluntate dissolvi, dum nulli facerent injuriam: nam per quas causas res nascitur, per easdem dissolvitur *§. fin. Inst. Quibus modis obligatio tollatur.* Adjunctâ tamen divinâ institutione factum esse ita indissolubile, ut nequeat sic dissolvi quacumque ex causa, sed bene ex auctoritate supe-

rioris. Verum plerique alii volunt Matrimonium ratum esse indissolubile ex natura sua, auctoritate propria contrahentium. Qui rursus sunt divisi inter se: *Covarruvias* enim, *Corduba*, *Pomius* & plures alii censent sic esse ex natura sua indissolubile, ut nec Pontifex in eo dispensare possit: *Cominch* verò *Lessus* & plures alii censent posse solvi auctoritate, tum divinâ, tum humanâ pontificiâ.

Denique multi Canonistae, & *Angelus*, *Silvester*, *Rosella* apud *Aversa* q. 2. sect. 6. (& probabile reputat *Sanchez* l. 2. d. 15. cont. 1.) totam indissolubilitatem matrimonii ratum referant in jus pontificium, ut proinde validum etiam sine causa sit dissolubile à Pontifice: eò quod auctoritas & ratio altioris indissolubilitatem non persuadeant, nisi de matrimonio consummato, adeoque ad ratum non debeant extendi: praesertim cum constet hoc professione aut aliâ Ecclesiasticâ dispositione dissolvi.

Verum absolute asserendum omnino est matrimonium etiam solum ratum esse indissolubile jure divino. Idem satis colligitur ex *Tridentino sess. 24. in doctrina de Sacram.*

2.
Id est jure
divino.

cram, Matrim. ubi de ipso contractu matrimoniali loquens dicit; *Matrimonii perpetuum indissolubilemque nexum esse.* De quo etiam juxta *Tridentinum* Adam divino instinctu dixit *Genes. 2. Quamobrem relinquet homo patrem suum & matrem &c.* Eiusdem quoque nexûs firmitatem juxta *Tridentinum* Christus confirmavit *Matth. 19. Quod Deus coniunxit, homo non separet.* Plura vide apud *Basilium Pontium l. 1. de Matrim. c. 13.*

3. *Defacto tamen solvitur, per solemnem professionem,* Certum præterea est Matrimonium ratum non consummatum de facto solvi per solemnem professionem factam ab alterutro conjugum. Ita sub anathemate definit *Tridentinum sess. 24. can. 6.* Id ipsum deciditur ab *Alexandro III. c. Verum & c. Ex publico,* & ab *Innocentio III. c. Ex parte, de Convers. conjug.* & à *Joanne XXII. Extravag. Antiquæ.* Secus est, si quis tantum voveat continentiam in sæculo, etiam in manibus Episcopi; ut patet ex *c. Ex parte:* aut si tantum suscipiat Ordinem sacrum, ut declarat *Joannes XXII. Extravag. cit.*

4. *Quantumvis diu contractum.* Ex his colligitur, qualecumque tempus post initum Matrimonium intercesserit, posse conjugem intrare Religionem, quamdiu non fuerit consummatum. Immo *c. Ex publico cit.* conceditur (præsertim accedente consensu Doctorum Canonem sic explicantium) conjugi meditati Religionem bimestre ad deliberandum; quo proinde tempore non tenetur reddere debitum. Quòd si vi aut metu opprimatur, Matrimonium quidem consummatur, nec per professionem solvitur, potest nihilominus Religionem intrare; cum per alterius injuriam jure suo privari non potuerit: qui proinde debet sibi imputare, quòd tunc debeat in cælibatu permanere.

Permittitur conjugatis bimestre ad deliberandum: Citius per vim consummatum non admittit libertatem proficiendi, Nec obstat, quòd Christus *Matth. 19.* dicat: *Quicumque dimiserit uxorem suam &c.* quia non comprehenditur præsens casus: eò quòd sermo sit de Matrimonio consummatum, per quod facti sunt duo in carne una, ut colligitur ex *c. Ex publico, cit.* Aut certè à Christo hunc casum, si aliàs foret comprehensus, esse exceptum, sensus Ecclesiæ manifestat.

Et si per professionem non possit dissolvi. Dixi, *Ratum non consummatum:* certum enim est apud omnes, Matrimonium consummatum per nullam professionem solvi. Unde si conjuges fideles mutuo consensu professi postea se invicem cognoscerent, non fornicarentur, sed tantum committerent sacrilegium.

Ratum, et illam dissolvitur jure divino positivo, Est autem controversia inter Doctores, quo jure professio religiosa & solemnitas solvat matrimonium ratum? In qua *Scotus dist. 31. num. 7. & 8. Covarrubias, Pontius, Sanchez l. 2. d. 19. num. 3.* & plures, quos citat, existimant, ipsam dirimere Matrimonium jure divino positivo. Probatur: quia in primis professio non solvit illud jure naturæ, ut *Varii, signanter Bellarminus l. 2. de Mona-*

chi c. 28. (cui sanè hæc ratio non erat necessaria, utpote admittenti dispensationem papalem circa Matrimonium ratum) existimant: eò quòd professio religiosa non repugnet vinculo matrimoniali; ut patet, quando conjuges post matrimonium consummatum mutuo consensu profitentur Religionem. Deinde Matrimonium non solvitur per votum simplex, quòd tamen à solemnibus ex naturâ suâ non differt, sed tantum ex constitutione Ecclesiæ.

Non autem jure naturæ, Nec obstat, quòd per professionem Religionis constituatur conjux in statu perfectiori: quia in tali etiam constituatur per susceptionem Ordinis sacri, item per vota simplicia post biennium emissa in Societate Jesu; per quæ tamen non solvitur matrimonium contractum.

Secundo non potest dici cum Lesio l. 2. de Justitia c. 41. dubitat. 8. Coninch, Præposito & alii, quòd professio solvat Matrimonium ratum jure pontificio: quia nullibi extat jus, quòd primò hoc statuat, sed Pontifices potiùs supponunt & declarant tale Matrimonium per professionem solvi; utique ex jure aliquo altiori. Deinde insolubilitas hujus matrimonii est juris naturalis vel certè divini, in quo Pontifex non potest dispensare; uti generaliter nequit inferri in lege superioris, nisi specialiter ei sit concessum (ut patet ex materia de Legibus) qualiter non invenitur concessa Pontifici facultas dispensandi in jure divino aut naturali.

Dices I. Solemnitas non est ex institutione Ecclesiæ; ut patet ex c. unic. de Voto in Sanctis 6. ergo votum solemne non magis solvit jure divino matrimonium ratum, quam votum simplex. Resp. Neg. Conf. Nam sicut Ecclesia per votum, annexam habens solemnitatem à se institutam, dissolvit nihilominus juxta alios vinculum Matrimonii rati ex speciali concessione sive facultate à Christo facta: sic pari facilitate dicitur, Ecclesiam illud non dissolvere, sed Christum; dependenter tamen à solemnitate voti per Ecclesiam instituenda, idque ipsi Ecclesiæ referre.

Dices II. Jus divinum à tempore Christi mansit invariatum: atqui olim solvebatur Matrimonium etiam per vota simplicia (ut multi colligunt, ex facto SS. Alexii, Macarii & aliorum) idque jure Ecclesiastico: ergo eodem jure solvit illud professio solemnitas. Resp. Neg. Min. Ad exempla Sanctorum dico, illos deseruisse suam compartem ex speciali impulsu Spiritus sancti, ut asserit Innocentius III. c. Ex parte cit. sive

sive ejusmodi Matrimonium speciali privilegiolum fuerit, sive non.

Uterque hic quaeri solet, an extra casum professionis solemnis possit Pontifex iusta de causa dispensare in Matrimonio rato, sic ut uterque conjux possit inire aliud Matrimonium? Resp. Neg. cum Theologis passim, contra plures, tum Juristas, tum Theologos, quos sequitur Sanchez d. 14. num. 2. Ratio est, quod tale Matrimonium sit indissolubile jure naturae vel divino, adeoque à solo Deo solvi possit. Alioquin cur similiter non possit Pontifex dispensare in Matrimonio consummato, aliisque praecipuis divinis aut naturalibus?

Nec obstat, quod varii Pontifices referantur dispensasse in Matrimonio rato, ut de Martino V. & Eugenio IV. refert Antoninus: de Paulo III. Navarrus: de Gregorio XIII. Henriquez qui lib. 11. de Matrimonio cap. 8. num. 11. dicit eum unà dicere cum unde eum dispensasse. Vide Sanchez sup. & alios.

Non obstat, inquam: quia etiam plures Pontifices, ut Innocentius VIII. Adrianus VI. Pius V. teste Petro de Ledesma de Matrim. cap. 33. hujusmodi dispensationes negarunt, existimantes se dispensare non posse. Alii autem Pontifices dispensarunt, secuti in praxi contrariam opinionem, ob gravia mala & animarum pericula, melius existimantes sequi opinionem probabilem, quam malis istis non obviare, neque animabus succurrere.

Ex praxi nihilominus opposita variorum Pontificum sit opinio contraria valde probabilis. Potuit enim Deus, cui plene subditur Matrimonium dissolutio, dedisse, & ex posteriori intelligitur de facto dedisse Pontifici specialem auctoritatem illud dissolvendi, est jure divino indissolubile, ut dedit facultatem dispensandi in votis. Etiam id ipsum suadet ex eo, quod potestas ista favorabilis non videatur restringenda ad casum solemnis professionis. Ad quod tamen responderent Auctores alii, etiam tunc solvi, non à Papa, sed à Christo. Quod autem in votis à Papa dispensari possit, docere fidem. Etsi id non fiat dispensando proprie in lege divina, sed nomine Dei condonando vota, sive jure ex eis Deo acquiritum.

Requiritur tamen consequenter loquendo in hac posteriori opinione Sanchez ad dissolvendum matrimonium ratum iusta causa, non tantum ut licite fiat, sed supposito quod ipsum sit indissolubile jure divino aut naturali, etiam ut valide: sicut requiritur ad relaxandum vota. Iustae porro causae possent esse, primum impotentia consummationis superveniens matrimonio contracto; quae si fuisset antea, habuisset vim impedimenti dirimentis quoad valorem. Secundò, morbus perpetuus superveniens alteri conjugi, ita ut non possent simul

Herincx Sum. Theol. Pars IV.

commiseri absque periculo & contagio alterius. Tertio, magna inaequalitas inter virum & feminam, aut periculum magni scandali vel damni inter conjunctos, aut perpetuae discordiae inter ipsos conjuges, aliae similes. Quod si etiam causa proportionata adesset, possit Pontifex consequenter loquendo in hac sententia non solum in casu particulari; sed etiam per legem cum statuto dissolvere matrimonium ratum v. g. ob susceptionem Ordinis sacri, &c. et si de facto tale quid statutum non sit.

An consequenter id possit Ecclesia non solum in speciali casu, sed etiam per legem.

QUESTIO II.

An & qualiter indissolubile sit Matrimonium consummatum?

MATRIMONIUM consummatum etiam fidelium esse dissolubile quoad vinculum ob adulterium compartis, adeoque ob illud posse innocentem transire ad secundas nuptias, docent Graeci Schismatici: nec non Lutherus, Calvinus & alii Sectarii recentiores. Quibus praefulerat Erasmus in annot. ad. 1. Cor. 7. fuisse id ipsum probans. Inclinat etiam Cajetanus & Catharinus. Quamvis hi tres iudicium suum submittant Ecclesiae. Lutherus insuper pro sufficienti causa dissolvendi matrimonium allegat molestantem cohabitationem ob frequentes rixas, item diurnam absentiam, vel quod pertrahat conjux conjugem ad peccatum. Hunc impudentiam superans Bucerus ait, posse solvi, quoties uxor se non praebet commodam viro, aut contra: quacumque videlicet de causa invicem displiceant. Quare ita facilius possit dissolvi, quam civiles contractus, qui utique ob solam malitiam alterutrius contrahentium non dirimuntur. Vide Bellarm. l. de Matrim. c. 15.

II. Errores circa praesentem quaestionem.

Sed contra hos errores definit Trid. sess. 24. can. 5. propter haesim aut molestantem cohabitationem, aut affectatam absentiam à conjugate dissolutionem non posse matrimonii vinculum. Et can. 7. definit: si quis dixerit Ecclesiam errare, cum docuit & docet, iuxta Evangelicam & Apostolicam doctrinam, propter adulterium alterius conjugum, Matrimonii vinculum non posse dissolvi, & utrumque videlicet etiam innocentem qui causam adulterio non dedit, non posse, altero conjugate vivente, aliud Matrimonium contrahere, mæcharique eum, qui dimissa adultera aliam duxerit, & eam, quae dimissa adultero, alii nupsit; anathema sit. Ita porro temperatus Canon (qui alioquin absolute fornicatus erat) ad postulationem Oratorum Venetorum, ne claro anathemate percuterentur Graeci sub suis Praeulibus Romanae sedis parentibus suo more in ditionibus Reipublicae degentes, apud quos in vetustissimo more positum,

12. Veritas Catholica à Tridentino definita docet Matrimonium consummatum ne quidem per adulterium esse dissolubile.

A a a tum,